

سحر مجید

باتان شناسی دیاسی ایرانی و سحر زمین های پرلین

جشن نامه دکتر یوسف مجید راده

سپهر مجد: باستان‌شناسی دنیای ایرانی و سرزمین‌های پیرامون،
 جشن‌نامه دکتر یوسف مجیدزاده/ به کوشش: سجاد
 علی‌بیگی، محمدرضا میری، هالی پیتمن - - تهران: مرکز
 دائرةالمعارف بزرگ اسلامی (مرکز پژوهش‌های ایرانی و اسلامی)، ۱۴۰۰
 ۹۴۸ ص. مصور، جدول، نمودار، نقشه (مجموعه پژوهش‌های ایران
 باستان؛ ۱۴)

* عنوان لاتین: Sepehr Majd: Essays on the
 Archaeology of Iranian World and Beyond

۱. باستان‌شناسی ایران - مقاله‌ها و خطابه‌ها، الف. مجیدزاده،

یوسف، ۱۳۱۵ - ب. علی‌بیگی، سجاد، ۱۳۶۳ - ج. میری،

محمدرضا، ۱۳۳۳ - د. پیتمن، هالی، ۱۴۴۷ -

عنوان ۹۵۵/۰۰۴۲
 DSR۲۴۴

محل نگهداری: کتابخانه ملی ایران

قلم‌نویس استفاوه شده در عیون میرزا نام دارد. قلم‌نویس ایرانی خط میرزا غلامرضا است.
 توسط امیر محمد مصطفی طراچی و سید نرگس افزاری مریم‌نشر شده است.

نام کتاب	سپهر مجدد؛ باستان‌شناسی دنیای ایرانی و سرزمین‌های پیرامون (جشن نامه دکتر یوسف مجیدزاده)
به‌کوش	سجاد علی‌بیگی، محمدرضا میری و هالی پیتمن
مجری	موسسه پیشین‌پژوه
ناشر	مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی (مرکز پژوهش‌های ایرانی و اسلامی)
امور هنری و نظارت بر تولید	استودیو ایران‌شهر
مدیر مجری	رضا فرزانه‌پار
صفحه‌آرا	سید فخرزاده
لیتوگرافی	شارپ
چاپ	شاد رنگ
صحافی	معین
چاپ نخست	۱۴۰۰
شمارگان	۵۰۰ نسخه
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۹۷۸۰۴-۰-۴
شابک دوره	۹۷۸-۹۶۴-۷۰۲۵-۹۴-۲

مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی (مرکز پژوهش‌های ایرانی و اسلامی) به آینده‌ای پایدار می‌اندیشد و ملاحظات زیست‌محیطی را در همه مراحل چاپ و نشر در نظر می‌گیرد.

مرکز دائرة المعارف بزرگ اسلامی
(مرکز پژوهش‌های ایرانی و اسلامی)

بنیادگذار و سرپرست علمی: کاظم موسوی بجنوردی
تأسیس: اسفندماه ۱۳۶۲

مرکز دائرة المعارف بزرگ اسلامی
(مرکز پژوهش‌های ایرانی و اسلامی)،
مؤسسه‌ای غیردولتی، مردم نهاد و سازمانی علمی - پژوهشی است
که با هدف تألیف و تدوین دائرة المعارف‌های عمومی و تخصصی
در اسفندماه سال هزار و سیصد و شصت و دو
تأسیس شده است.
بخش انتشارات، با نشر آثار علمی و تحقیقی
اهداف این مرکز را به منظور گسترش فرهنگ عمومی
و شناخت فرهنگ و تمدن ایرانی - اسلامی پیگیری و تأمین می‌کند.

انتشارات مرکز دائرة المعارف بزرگ اسلامی
مدیر: محسن موسوی بجنوردی
مدیر اجرایی: بهاره بادافراس

نشانی: تهران، نیاوران، کاشانک، صندوق پستی ۱۹۵۷۵/۱۹۷
تلفن: ۲۲۲۹۷۶۲۶ | دوزنگار: ۲۲۲۹۷۶۶۳
پست الکترونیک: centre@cgie.org.ir
www.cgie.org.ir

• حق چاپ محفوظ است •

مجموعه پژوهش‌های ایران باستان

www.ketab.ir

زیر نظر

کاظم موسوی بجنوردی

مدیر و ویراستار

حسن رضائی باغبیدی

هیأت تحریریه

گازنیک آساطوریان (دانشگاه دولتی ایروان، ارمنستان) | ژاله آموزگار (دانشگاه تهران، ایران) | عبدالمجید ارفعی (تهران، ایران)
ماریا بروسیوس (دانشگاه نیوکاسل، انگلستان) | دنیل پاتس (دانشگاه نیویورک، آمریکا) | آنتونیو پائائینو (دانشگاه بولونیا، ایتالیا)
آدریانو روسی (مؤسسه شرق شناسی ناپل، ایتالیا) | حسن رضائی باغبیدی (دانشگاه تهران، ایران) | نیکلاس سیمز- ویلیامز (دانشگاه لندن، انگلستان)
آلبرتو کانترا گلرا (دانشگاه سلامانکا، اسپانیا) | رابین کانینگهام (دانشگاه بردفورد، انگلستان) | فیلیپ کرینیروک (دانشگاه گوتینگن، آلمان)
ریکا گیزلن (مرکز ملی پژوهش‌های علمی، فرانسه) | النا مالچانوا (فرهنگستان علوم، روسیه) | راجر متیوس (دانشگاه ردینگ، انگلستان)
فتح‌الله مجتبابی (دانشگاه تهران، ایران) | آنتیه ونتلند (دانشگاه گوتینگن، آلمان) | فریدون وهمن (دانشگاه کپنهاگ، دانمارک)
جوزف ویزهوفر (دانشگاه کیل، آلمان)

یادداشت

اهمیت باستان‌شناسی و مطالعات وابسته به آن، بر پژوهشگران تاریخ و تمدن ایران پوشیده نیست و آگاهی‌هایی که از این گونه بررسی‌ها به دست می‌آید، نه فقط برای شناسایی تاریخ سیاسی، بلکه در باب تاریخ هنر و صنعت و روابط اقتصادی و اجتماعی سودمندی‌های بسیار دارد. در مجموع، زیست «انسان ایرانی» از سپیده دم تاریخ تا روزگاران بعد را می‌باید نخست در پژوهش‌های باستان‌شناسی جست و جو کرد.

پژوهش‌های باستان‌شناسی از جمله موضوعات جذاب در دانشگاه‌ها و مجامع علمی جهان بوده و در ایران نیز سابقه‌ای درخشان و چشمگیر داشته است. بی‌گمان، شناخت بخش قابل ملاحظه‌ای از سابقه تمدنی ایران، در پرتو کوشش‌های علمی استادان باستان‌شناسی حاصل شده است و دلبستگان به تاریخ و فرهنگ و تمدن ایران قدردانی از ایشان را وظیفه خویش می‌شناسند. سهم چشمگیری از پیشرفت مطالعات باستان‌شناسی در مجامع علمی ایران، از تألیف و تدریس مرهون کوشش‌های استاد ارجمند جناب آقای دکتر یوسف مجیدزاده است و مؤلفان محترم این مجموعه، به نشانه سپاس و به افتخار مقام علمی ایشان، مقالات خود را به جناب استاد تقدیم کرده‌اند. بی‌گمان این مجموعه مفید، در پیشرفت مطالعات و پژوهش‌های باستان‌شناسی از هر جهت چشمگیر خواهد بود و انتشار آن در مجموعه پژوهش‌های ایران باستان با توجه به این مراتب صورت گرفته است.

ضمن آرزوی سلامت و دوام عزت برای استاد دکتر مجیدزاده، از گردآوردندگان و مؤلفان دانشمند این مجموعه نیز سپاسگزاری می‌کنم.

کاظم موسوی بجنوردی

رئیس مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی

(مرکز پژوهش‌های ایرانی و اسلامی)

۲۷ مهرماه ۱۴۰۰

دیباچه

سال هاست که در جای جای دنیا برای قدردانی و سپاسگزاری از دانشمندان، استادان، پژوهشگران و چهره‌های شاخص ملی و بین‌المللی مجموعه‌های علمی به همت همکاران، شاگردان و دوستان آن‌ها منتشر می‌شود و معمولاً در مراسمی از آن رونمایی می‌کنند. این سنت نیکو چند سالی است که در میان باستان‌شناسان ایرانی آغاز و به خوبی تداوم یافته است. نخستین آن‌ها جشن نامه مفصل و ارزشمندی بود که به همت عباس علیزاده، یوسف مجیدزاده و صادق ملک شه میرزادی به افتخار استاد دکتر عزت‌الله نگهبان پدر باستان‌شناسی نوین ایران منتشر شد و بسیاری از پژوهشگران ایرانی و محققان سرشناس خارجی که روزگاری در ایران پژوهش می‌کردند، مقالاتی را به افتخار وی ارائه دادند. اکنون با گذشت بیست و دو سال از آن روز مجموعه دیگری گرد آمده تا به یکی از گردآورندگان همان جشن نامه، که از بانیان این حرکت پسندیده در باستان‌شناسی ایران بود، پیشکش شود.

یوسف مجیدزاده از نسل پرتلاش و خود ساخته ایران‌شناسان و باستان‌شناسان ایرانی است که سال هاست به چهره‌ای بین‌المللی بدل شده است و شهرت جهانی دارد. کمتر باستان‌شناس ایرانی سراغ داریم که یا به طور مستقیم شاگرد مجیدزاده نبوده باشد یا اینکه به واسطه کتاب‌ها، مقالات و سخنرانی‌ها یا در فعالیت‌های میدانی از وی بسیار نیاموخته باشد. یوسف مجیدزاده استاد پرآوازه و سرشناس ایرانی سال هاست که در عرصه ملی و بین‌المللی چهره‌ای شناخته شده و نامدار به شمار می‌رود. پژوهش‌های میدانی ارزشمند، انتشارات دقیق و معتبر و سخنرانی‌های جذاب وی، مجید زاده را در میان هم‌نسلان خود ممتاز ساخته است.

«دکتر مجیدزاده، در زمره آن دسته از دانشوران پژوهشگرانی است که کارنامه حرفه‌ای وی مصادیق بارزی از مصائب باستان‌شناس بودن را آشکار می‌کنند. با وجود این، مجیدزاده در قامت پژوهشگری پرتلاش و توانا و باستان‌شناسی نام آشنا توانسته در برابر مشکلات تاب آورد، از بند روزمرگی‌ها برهنگد و با اتکا به عشق و صبر و امید آثار و تألیفات ارزنده‌ای به جامعه علمی کشورمان عرضه کند. تصویری که با مرور زندگی حرفه‌ای مجیدزاده در برابر چشمانمان نمایان می‌شود کم و بیش یکی از آن شمایل‌های نیروبخش و الهام‌دهنده‌ای است که می‌تواند روزگار دشوار امروز باستان‌شناسی را تحمل‌پذیرتر کند» (باستان‌پژوهی، دوره جدید، سال هشتم، شماره ۱۶، پاییز و زمستان ۱۳۹۲: ۲۱).

انتشار این مجموعه با همفکری ویراستاران این کتاب و با هدف پاسداشت نزدیک به شش دهه فعالیت‌های فرهنگی، ایران‌شناسی و باستان‌شناسی استاد گرامی آقای دکتر یوسف مجیدزاده مطرح شد. برای گردآوری این مجموعه فراخوان عمومی اعلان نشد، اما دعوت‌نامه‌هایی برای همکاران، دوستان و شاگردان ایشان ارسال گردید و اغلب آن‌ها این دعوت را صمیمانه پذیرفته و با ارسال مقالات ارزشمندشان در پاسداشت تلاش‌ها و کوشش‌های علمی و فرهنگی ایشان مشارکت نمودند.

متأسفانه انتشار این مجموعه به دلایل متعدد به تأخیر افتاد. دلیل اصلی این تأخیر حجم بالای مقالات دریافتی و زمان‌بر بودن آماده‌سازی و یکدست کردن برخی از مقالات ارزشمند ارائه شده به مجموعه بود. با اینکه همه مقالات سطح علمی مطلوبی داشتند، اما عدم توجه کامل به شیوه‌نامه ارسال مقالات توسط برخی از نویسندگان گرانقدر سبب گردید تا هم شکل کردن و یکدست کردن ارجاعات و تصاویر و هماهنگ نمودن آن‌ها با متن مقالات زمان زیادی از ویراستاران مجموعه بگیرد. دیگر اینکه به درخواست برخی از نویسندگان مجموعه که مشغول فعالیت‌های آموزشی یا پژوهشی مختلف بودند و فرصت مناسبی نمی‌یافتند تا مقاله خود را برای مجموعه آماده و ارسال نمایند تا بدین شکل در پاسداشت یکی از استادان نامدار باستان‌شناسی ایران مشارکت کنند، باعث گردید که زمان بیشتری در اختیار این همکاران قرار داده شود. با این حال باید اعتراف کرد که ویراستاران مجموعه نیز نه تنها مایل

به دریافت این مقالات بودند، بلکه باعث افتخار خود می‌دیدند که مقالاتی از این استادان گرامی و پژوهشگران ارجمند در مجموعه پیش‌رو داشته باشند. فهرست بلند بالایی از نام استادان، پژوهشگران و همکاران گرامی در این مجموعه آمده که از مشارکت یکایک آن‌ها سپاسگزاریم.

همانگونه که ملاحظه می‌شود در این مجموعه، مقالات ارزشمندی از پژوهشگران ایرانی و خارجی منتشر شده که اغلب حاصل پژوهش‌های میدانی دسته اول یا تحلیل و تفسیرهای جذاب باستان‌شناسی، تاریخی یا میان رشته‌ای است. مجموعه شامل طیف متنوعی از مقالات است که دربرگیرنده پژوهش‌های میدانی یا کتابخانه‌ای در رابطه با دوره پارینه‌سنگی تا به امروز است که علاوه بر ایران کنونی از عراق در غرب تا دره ایندوس در شرق را دربر می‌گیرد. به همین دلیل ما نام این مجموعه را «سپهر مجد: باستان‌شناسی دنیای ایرانی و سرزمین‌های پیرامون» نامیدیم تا هم بیان‌کننده گستره مطالعات باستان‌شناختی ارائه شده در این مجموعه باشد و هم نشانی از جایگاهی داشته باشد که مجیدزاده سزاوار آن است. بخش نخست عنوان مجموعه یعنی «سپهر مجد» برگرفته از این بیت سعدی است:

سپهر مجد و معالی جهان دانش و داد

نگویمت به تکلف فلان دولت و دین

در واقع چون نام خانوادگی مجیدزاده برگرفته از واژه مجد به معنای عظمت و بزرگی است، با انتخاب این واژه و ترکیب آن مایل بودیم نام این مجموعه را به فراخور شخصیت بزرگ و جایگاه والای استاد ارجمند جناب آقای دکتر مجیدزاده انتخاب نمائیم.

در آماده‌سازی این مجموعه از همراهی و همیاری افراد متعددی برخوردار بودیم که شایسته است از همه آن‌ها قدردانی کنیم.

در اینجا مایلیم از خانم دکتر شکوه خسروی، آقایان دکتر محمدامین میرقادری، دکتر ایرج رضایی و دکتر شاهین آریامنش برای نظرات و پیشنهادهای سودمندشان سپاسگزاری کنیم. همچنین از آقای شهرام زارع برای در اختیار نهادن مطالبی که پیشتر در مجله باستان‌پژوهی در مورد تلاش‌ها، فعالیت‌ها و کارنامه آقای دکتر مجیدزاده منتشر شده بود، صمیمانه متشکریم. از آقایان دکتر سیدمنصور سیدسجادی، سیامک سرلک، یوسف حسن‌زاده، بهرام غروی و محمد باریکانی و خانم‌ها صدیقه پیران و سارا فریدونی برای در اختیار نهادن برخی از عکس‌هایی که در این مجموعه چاپ شده است، قدردانی می‌کنیم. آقای سینا فکرازاده با صبر و حوصله مثال زدنی زحمت حروفچینی و صفحه‌آرایی این مجموعه را بر عهده داشت و اصلاحات و تغییرات چندباره ما و نویسندگان مجموعه را با روی گشاده به انجام رساند، از ایشان نیز بسیار سپاسگزاریم. همچنین مایلیم از سرکار خانم نینا رضایی برای طراحی اولیه جلد و جناب آقای رضا فرزانه برای طراحی این کتاب قدردانی کنیم.

ما مرهون لطف و همکاری بی‌دریغ جناب آقای کاظم موسوی بجنوردی رئیس محترم مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی برای موافقت با انتشار این مجموعه هستیم. بر خود لازم می‌دانیم از استاد دانشمند جناب آقای دکتر حسن رضائی باغبیدی مدیر و ویراستار مجموعه پژوهش‌های ایران باستان و اعضای محترم و بلندپایه هیئت تحریریه انتشارات مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی برای موافقت با انتشار این مجموعه سپاسگزاری و قدردانی نماییم. همچنین از مدیریت محترم انتشارات آن مرکز جناب آقای محسن موسوی بجنوردی و سرکار خانم بهاره بادافراس مدیر اجرایی انتشارات این مرکز برای پیگیری و همکاری‌هایشان متشکریم.

سجاد علی بیگی

محمد رضامیری

هالی پیتمن

فهرست

یادداشت‌ها

- ۱ یوسف مجیدزاده
سجاد علی بیگی، محمدرضا میری و هالی پیتمن
- ۲۵ درباره دکتر یوسف مجیدزاده
شهرام زارع
- ۳۱ در نکوداشت مقام دکتر یوسف مجیدزاده
سید محمد بهشتی
- ۳۵ اگر دکتر مجیدزاده نبود
کامیار عبدی
- ۳۹ تأملی در اهمیت تاریخی مقاله‌ای از دکتر یوسف مجیدزاده
حکمت الله ملاصالحی

مقالات فارسی

- ۴۳ مکان‌های پارینه‌سنگی میانی دشت رستم و باشت، زاگرس جنوبی
سامان حیدری گوران، الهام قصیدیان
- ۶۱ نوسنگی شدن فارس بر مبنای کاوش‌های تپه رحمت‌آباد
محمدحسین عزیزی خرائقی، مرجان مشکور، یوشیهیرو نیشیاکی، ماساشی آبه و مرتضی خانی‌پور
- ۱۱۱ پیدایش مکتب «پالئوآنتروپولوژی»
غلامعلی شاملو
- ۱۱۵ یادداشتی درباره تجارب اولیه به سوی تولید سفال
حجت دارابی

- ۱۲۱ سنت حاجی فیروز، سنت دالما: گسستگی یا پیوستگی؟
امیر ساعد موچشی
- ۱۳۵ «ناماش» و زایش مفهوم ایر-انسان، در دوره مس و سنگ میانی خاور نزدیک
وحید عسکرپور
- ۱۴۸ زیستگاه‌های دوران پیش از تاریخ دره سیمره، جنوب زاگرس مرکزی
محسن زینی‌وند، کمال‌الدین نیکنامی و خداکرم مظاهری
- ۱۶۵ فلات مرکزی ایران در نیمه دوم هزاره چهارم پ.م.
روح‌الله یوسفی ژشک، مجید ضیغمی، سعید باقی‌زاده
- ۲۱۸ نگاهی نو به باستان‌شناسی پیش از تاریخ جنوب شرق ایران
نصیر اسکندری
- ۲۳۷ زمینه‌های روابط بینا فرهنگی جنوب شرق ایران طی هزاره سوم پ.م:
شهر سوخته و جیرفت، نگاهی فراسوی بازرگانی‌گرایی
حسین مرادی
- ۲۵۵ سفال شهر سوخته
سید منصور سید سجادی
- ۲۹۵ شیوه معیشت ساکنان دوره مفرغ قدیم تپه پیسا محمدان
عباس مترجم
- ۳۰۷ نگاهی به یافته‌های گورستان عصر مفرغ گنور تپه
محمد رضا میری
- ۳۲۵ الواح «هندسی» هزاره سوم پ.م. کنار صندل: نظام نوشتاری جدید مکشوفه از ایران
فرانسوا دوسه
- ۳۴۳ زاگرس مرکزی و میانرودان اکدی؛ پژوهشی در مورد نقش عقاب بر سفال‌های فرهنگ گودین III
محمد امین میرقادری، کمال‌الدین نیکنامی، بهمن فیروزمندی شیرجینی، بهار رضائی باغبیدی
- ۳۶۵ نگاهی اجمالی به وضعیت فلات مرکزی در پایان عصر مفرغ و آغاز عصر آهن
سیامک سرلک
- ۳۷۸ سنگ یادمان سراب سیی خان ازگله: نویافته مهمی در دامنه کوه بَمو؛ غرب کوهستان زاگرس
عارف بیگلری، سجاد علی‌بیگی و مسعود بیرانوند

- ۳۸۹ ردیابی مسیر حمله کوری گالزوی دوم از طریق داده‌های باستان‌شناسی
خداکرم مظاهری
- ۴۰۵ بررسی باستان‌شناختی بخش ساردوئیه شهرستان جیرفت (فصل دوم)
علی دانشی، شادی گنجی
- ۴۳۹ راهنمای حفاظت و مرمت آثار سنگ کلریتی عصر مفرغ حوزه فرهنگی جیرفت
مهدی رازانی
- ۴۴۹ مطالعه مقدماتی بررسی باستان‌شناسی در شهرستان سرباز در جنوب شرق ایران
(بخش‌های مرکزی و پیشین)
حسین سرحدی دادیان
- ۴۶۳ آیا بنای خشتی زیویه بقایای ساختاری تک افتاده است؟
سیروان محمدی قصریان، علی هژبری
- ۴۷۹ بُن‌مایه‌های داستانی دریایی عصر هخامنشی و اسکندر، یک بررسی تطبیقی
یاسر ملک‌زاده
- ۴۹۱ کان‌سنگ‌های دوره هخامنشی در پسرکرانه‌های دریای پارس (استان بوشهر)
محمدتقی عطائی، ادیان کورکی
- ۵۱۱ معرفی و بررسی نگارکند نویافته دره یخچال همدان
یعقوب محمدی‌فر، اسماعیل همیتی ازندریانی، اسماعیل رحمانی
- ۵۲۵ معرفی چند گونه سفالی متعلق به دوره تاریخی از حوزه فرهنگی هلیل‌رود
میثم شهنسوازی
- ۵۳۹ نگرشی به شیوه‌های خاکسپاری زردشتیان: بر پایه کاوش‌های گورستان شغاب بوشهر
در کرانه‌های شمالی خلیج فارس
مهدی رهبر
- ۵۶۱ «خانه از پای بست ویران است!»
نگاهی به مشکلات معماری آتشکده ساسانی پلنگ‌گرد
شکوه خسروی، سجاد علی بیگی
- ۵۷۹ کمونیسیم از فعلیت در پیشاتاریخ تا ذهنیت در عصر ساسانی
شُرور خُراشادی، حامد وحدتی‌نسب

- ۵۹۵ تحلیلی بر پل بند «پای پل» و تأثیر آن بر شهر ایوان کرخه در دوره ساسانی
(گاه‌نگاری پیشنهادی، عملکرد و تکنیک ساخت)
محمد اسماعیل اسمعیلی جلودار
- ۶۱۵ واکاوی برخی نقش‌های نمادین در گچ‌بری‌ها و نقش برجسته‌های ساسانی
هوشنگ رستمی، شاهین آریامنش
- ۶۳۳ پیشنهادهایی برای وجه تسمیه چند جای نام باستانی
با بهره‌گیری از گستره واژه‌های زبان‌های ایرانی کهن و نو
ایرج رضائی، محمد صدیق زاهدی
- ۶۴۱ رویکردها و پارادایم‌های مطالعه معماری اسلامی؛ الزامات و ویژگی‌های رویکرد باستان‌شناختی،
نمونه مطالعاتی: معماری دشت نرماشیر و شهر قدیم جیرفت
سعید امیرحاجلو
- ۶۵۳ نشان سیمین قوام‌الدوله ابوالفوارس بن بهاءالدوله
(یادگار فتح شیراز در سال ۴۰۸ ق)
حسن رضائی باغبیدی
- ۶۵۹ داش‌کسن: معبد بودایی دوره ایلخانی در زنجان؛ شمال غرب ایران
ابوالفضل عالی
- ۶۷۷ نقش معماران ایرانی در آثار معماری دوره عثمانی
با تأکید بر نقش محوری معمار اسیرعلی تبریزی
محمد ابراهیم زارعی
- ۶۹۱ نشانی از آیین کهن «هوم» در جیرفت
محمد میرشکرانی
- ۶۹۳ تحلیل تأثیر عوامل محیطی بر مکان‌گزینی اترافگاه‌های عشایر امروزی
در حوزه سرشاخه‌های زاینده‌رود
محسن حیدری دستنایی
- ۷۱۵ الگوهای قوم باستان‌شناختی بناهای مسکونی شهرستان بم پس از زلزله
عمران گاراژیان، لیلا پاپلی یزدی
- ۷۳۵ بررسی و مطالعه محوطه‌های پیش از تاریخ جنوب جازموریان، شهرستان قلعه گنج
(دوره‌های مس‌وسنگ و مفرغ)
محمد مرتضایی، سلمان انجم‌روز

- ۹ نوسنگی بدون سفال در تل آتشی و نوسنگی شدن جنوب شرق ایران
بهرام آجرلو و وحید عسکرپور
- ۲۳ جیرفت در بستر فلات ایران، بلوچستان و دره سند
ریتا پی. رایت
- ۳۹ پژوهش باستان گیاه شناختی در سرحدات هندوایرانی طی دوره های مس و سنگ و مفرغ
مارگارتا تنبرگ
- ۵۱ گاو کوهاندار جیرفت: گاو و تشریفات دینی میان دره سند و بین النهرین
روجر متیوس
- ۶۱ اشیاء شأن‌زا از جنس سنگ نرم و ظریف در خاور نزدیک باستان:
تولید، کاربرد، پراکندگی و ارزش
میشلم کازانوا
- ۷۹ تبری از جنس سنگ صابون / کلریت متعلق به تمدن عصر مفرغ حوزه هلیل رود، جیرفت
صدیقه پیران
- ۸۹ هنر عصر مفرغ در ایران: فصل جدیدی از کار صندل
هالی پیتمن
- ۱۱۱ آیا نظامی برای اخلاقیات در خاور نزدیک باستان وجود دارد؟
کامیار عبدی
- ۱۲۱ یادداشتی مقدماتی درباره سنگ های وزنه کنار صندل
انریکو اسکالونه
- ۱۳۱ معماری و محیط ساخت در جیرفت، جنوب ایران
وندی متیوس
- ۱۵۱ معماری عیلامی به عنوان مدلی برای توضیح توسعه ناگهانی
فرم های معماری عصر آهن در ایران؟
الکساندر توروتس
- ۱۶۵ راهی به سوی ایران: پروژه باستان شناسی دربند رانیه
جان مک گینیس